

Odbor za vanjske poslove

2023/0264(BUD)

20.9.2023

MIŠLJENJE

Odbora za vanjske poslove

upućeno Odboru za proračune

o nacrtu općeg proračuna Europske unije za financijsku godinu 2024.
(2023/0264(BUD))

Izvjestiteljica za mišljenje: Carina Ohlsson

PA_NonLeg

PRIJEDLOZI

Odbor za vanjske poslove poziva Odbor za proračune da kao nadležni odbor u prijedlog rezolucije koji će usvojiti uvrsti sljedeće prijedloge:

- A. budući da se zbog sve veće nestabilnosti i sve brojnijih nezapamćenih izazova u neposrednom susjedstvu i međunarodnom okruženju od Unije sve više traži da djeluje s odgovarajućim proračunom;
 - B. budući da Unija mora nastaviti jačati potporu Ukrajini u njezinoj obrani od agresivnog rata Rusije, uključujući vojnom potporom, i odgovarati na druge hitne globalne potrebe kako se budu razvijale;
 - C. budući da je Europska komisija predložila novi Instrument za Ukrajinu s planiranim proračunom do 50 milijardi EUR za razdoblje od 2024. do 2027.;
 - D. budući da je Europski revizorski sud objavio tematsko izvješće br. 14/2023 naslovljeno „Programiranje Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju – Globalna Europa: sveobuhvatni programi s nedostacima u metodama dodjele financijskih sredstava i praćenju učinka”;
1. pozdravlja činjenicu da je Komisija predstavila prijedlog proračuna koji odgovara gornjoj granici VFO-a od 15 830 milijuna EUR u naslovu 6. u kojem se naglašavaju goleme potrebe u rashodima za vanjsko djelovanje; podsjeća da je Parlament od samog početka smatrao da gornja granica VFO-a u naslovu 6. nije dovoljna s obzirom na geopolitičke potrebe;
 2. čvrsto vjeruje da je potrebna revizija VFO-a kako bi proračun Unije bio svrsishodan u cilju rješavanja globalnih izazova; ističe da su dostatna financijska sredstva ključna za vjerodostojno djelovanje EU-a kao snažnijeg, odlučnijeg i strateški usmjerenijeg aktera na svjetskoj sceni; stoga pozdravlja prijedlog Komisije za reviziju predstavljen 20. lipnja, no smatra da bi za rješavanje različitih izazova u susjedstvu i šire bilo potrebno još veće povećanje u naslovu 6.; čvrsto vjeruje da je financiranje vanjskog djelovanja ključno za stabilnost i sigurnost EU-a u kontekstu ruske agresije na Ukrajinu i zlonamjernog utjecaja u susjedstvu i šire te stoga smatra da je nužno da EU zadrži svoju trenutačnu stabilizirajuću ulogu; poziva Vijeće da postigne dogovor o reviziji VFO-a prije kraja godine kako bi mogao utjecati na proračun za 2024.; nadalje poziva Komisiju da što prije predstavi detaljnu raščlambu po proračunskim linijama u pogledu predloženih povećanja za 2024. u iznosu od 2 331 milijuna EUR (u cijenama iz 2018.) kako bi proračunsko tijelo u potpunosti iskoristilo dodatna sredstva iz naslova 6.;
 3. napominje da je većina rashoda za vanjsko djelovanje koncentrirana u okviru Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju – Globalna Europa (NDICI/Globalna Europa) i Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA III), u okviru kojih se proračunska sredstva dodjeljuju prema zemljopisnim područjima, čime se osigurava fleksibilnost, ali zbog dosad nezabilježenog pritiska smatra da je hitno potrebno donijeti nove inicijative i prijedloge te poziva na ciljana povećanja, posebno u regijama u krizi čije su potrebe najhitnije;

4. ističe važnost povećanja sredstava za dodatno stalno zaposleno osoblje za uključivanje i racionalizaciju borbe protiv zlonamjernog uplitanja i dezinformacija te učinkovit institucijski ustroj unutar EU-a, primjerice za provedbu struktura utvrđenih u nedavno usvojenom izvješću odbora INGE, uključujući posebnu radnu skupinu ESVD-a Strat Com Far East, radnu skupinu Komisije i Europski centar za prijetnje upletanja i integritet informacija;
5. priznaje da je i dalje potrebno povećati financijsku potporu EU-a agenciji UNRWA u 2024. zbog njezine kritične financijske situacije koja ugrožava njezinu sposobnost da učinkovito ispuni svoju važnu ulogu; ponovno ističe važnost pružanja pomoći agenciji UNRWA jer je ona središnja sastavnica strategije EU-a za promicanje sigurnosti, stabilnosti i razvoja na Bliskom istoku; stoga poziva na povećanje financijske potpore EU-a agenciji UNRWA za 60 milijuna EUR u 2024. kako bi ona mogla nastaviti pružati ključne usluge milijunima palestinskih izbjeglica;
6. napominje da povećanje rashoda za vanjsko djelovanje mora biti popraćeno jačanjem okvira za praćenje i borbu protiv korupcije; poziva Komisiju da u skladu s preporukama Europskog revizorskog suda poveća razinu standardizacije, usporedivosti i transparentnosti rashoda za vanjsko djelovanje; smatra da je dodjela ovlasti Europskom uredu za borbu protiv prijevara (OLAF) i Uredu europskog javnog tužitelja (EPPO) za praćenje rashoda za vanjsko djelovanje dobar način da se zajamče pravilna potrošnja i doprinos sredstava vanjskim ciljevima EU-a;
7. smatra i dalje da su integracija zapadnog Balkana i napredak reformi tih zemalja, posebno u području vladavine prava, demokracije i temeljnih sloboda, geopolitički prioritet, posebno u kontekstu ruske neizazvane ratne agresije na Ukrajinu, koja se snažno odrazila diljem te regije, ali ustraje u uvjetima u pogledu vladavine prava za svaki euro dodijeljen u okviru proračuna za 2024.; nadalje pozdravlja perspektivu pristupanja Ukrajine i Moldove, međutim ustraje u tome da su potrebna dodatna sredstva za potporu objema zemljama na njihovu putu prema pristupanju; poziva na to da se svi tokovi financiranja postupaka pristupanja strože uvjetuju poštovanjem vladavine prava, posebno na zapadnom Balkanu; poziva na pojačano praćenje reformi u području vladavine prava i izvješćivanje o njima; nadalje, poziva na kontinuiranu potporu bjeloruskim demokratskim snagama kao i na povećanu potporu gruzijskom civilnom društvu i neovisnim medijima te aktivnostima izgradnje mira između armenskog i azerbajdžanskog društva;
8. naglašava potrebu za usklađenošću, odgovornošću i učinkovitošću financiranja vanjskog djelovanja EU-a; poziva na veću transparentnost i demokratski nadzor financiranja instrumenata za vanjsko financiranje uz pomoć strateškog upravljanja Parlamentu i intenzivnijeg geopolitičkog dijaloga između Parlamentu i Komisije;
9. podsjeća da je Instrumentom pretpristupne pomoći EU-a (IPA III) predviđena stroga uvjetovanost i da se financiranje mora prilagoditi ili čak obustaviti u slučaju znatnog nazadovanja ili trajnog nedostatka napretka u pogledu vladavine prava i temeljnih prava; ponovno poziva Komisiju da izradi smjernice o primjeni mehanizma uvjetovanosti; naglašava da je potrebno dati prednost usklađivanju zemalja pristupnica sa zajedničkom vanjskom i sigurnosnom politikom EU-a i uzeti to u obzir pri razmatranju bilo kakvog financiranja kako bi se osiguralo da su svi rashodi EU-a u

potpunosti u skladu sa strateškim ciljevima i interesima EU-a;

10. poziva Komisiju da uspostavi trajni program osposobljavanja o vanjskom djelovanju EU-a i ZVSP-a za diplomate niže razine iz zemalja kandidatkinja za članstvo u EU-u, koji bi se trebao temeljiti na iskustvu i poukama iz pilot-projekta o Europskoj diplomatskoj akademiji i u potpunosti se uskladiti s budućom trajnom strukturom te akademije; naglašava da bi u tom smislu navedeni program trebao poticati povezivanje s ESVD-om, Europskom komisijom, Vijećem i Europskim parlamentom;
11. naglašava da je potrebno dodijeliti više sredstava za vojnu mobilnost u proračunu za 2024. i tijekom revizije VFO-a. ruski agresivni rat protiv Ukrajine ukazuje na potrebu za povećanjem proračuna za projekte vojne mobilnosti, čime bi se ubrzao vojni odgovor u slučaju agresije te pomoglo u ispunjavanju potreba u pogledu civilne infrastrukture, uključujući željeznički prijevoz ukrajinskih žitarica u morske luke država članica EU-a;
12. poziva na veću potporu neovisnim medijima koji se bore protiv ruskih dezinformacija i propagande, posebno medijima na nacionalnim jezicima zemalja Istočnog partnerstva, medijima na ruskom jeziku u Rusiji i izvan nje, kao i medijima na zapadnom Balkanu i u afričkim zemljama u kojima je aktivna skupina Wagner;
13. ponavlja da bi 2024. trebalo zadržati odgovarajuću razinu financiranja za južno susjedstvo; stoga žali zbog smanjenja od 100 milijuna EUR u odnosu na 2023.;
14. pozdravlja daljnje financiranje humanitarne pomoći i potpore sirijskim izbjeglicama u zemlji i regiji;
15. napominje da je svrha europske suradnje u području obrane zajamčiti veću sigurnost Europe i njezinih građana te smanjiti troškove stvaranjem sinergija; ističe da je rat koji vodi Rusija snažno utjecao na zajedničku sigurnosnu i obrambenu politiku (ZSOP); ističe važnost jamčenja odgovarajuće financijske potpore od strane država članica i preko Europskog fonda za obranu kako bi se oblikovala snažna europska zajednička sigurnosna i obrambena politika (ZSOP), osobito ambiciozne i učinkovite civilne misije i vojne operacije ZSOP-a, te kako bi se povećala sigurnost i strateška autonomija EU-a; smatra da bi se takvim naporima povećala sposobnost Unije da doprinese međunarodnoj stabilnosti, sigurnosti i miru, posebno u pogledu promicanja i poštovanja međunarodnog prava, u bliskoj suradnji s UN-om, NATO-om, OESS-om i savezničkim zemljama, ili prema potrebi samostalno;
16. snažno pozdravlja činjenicu da je Vijeće u lipnju 2023. donijelo odluku o povećanju ukupne financijske gornje granice Europskog instrumenta mirovne pomoći za 3,5 milijardi EUR, a ukupna financijska gornja granica sada iznosi više od 12 milijardi EUR (u tekućim cijenama); napominje da je Europski instrument mirovne pomoći omogućio dosad nezabilježenu potporu država članica EU-a, uključujući isporuku oružja Ukrajini;
17. pozdravlja novopredloženi Instrument za Ukrajinu i njegov predloženi ukupni iznos od najviše 50 milijardi EUR za razdoblje od 2024. do 2027.; pozdravlja njegov koncept povezivanja planova obnove Ukrajine s procesom pristupanja i poziva Komisiju da osigura da postojeća financijska pomoć bude usmjerena na naše kriterije za pristupanje; prepoznaje potrebu za usklađivanjem instrumenata financijske potpore za učinkovitiju

upotrebu i bržu primjenu pomoći; ističe da istodobno područje primjene Instrumenta za Ukrajinu mora biti usklađeno sa zakonodavnim, proračunskim i nadzornim ovlastima Parlamenta;

18. ustraje u tome da se moraju ulagati stalni naponi kako bi se prilagodili postojeći alati za pristupanje i izgradila pravna osnova za Instrument pretpristupne pomoći III u Moldovi i Ukrajini; ističe potrebu za očuvanjem realnih izgleda za pristupanje Ukrajine i Moldove; pozdravlja aktualnu pomoć Gruziji i odobrava potporu pruženu u područjima upravljanja javnim financijama i infrastrukture;
19. ističe važnost prisutnosti EU-a u Africi i naglašava da se vidljivost razvojne pomoći EU-a mora povećati i na razini vlade i na razini lokalne zajednice u partnerskim zemljama; poziva Komisiju da promiče lokalno djelovanje i potiče lokalnu odgovornost za razvojne projekte kako bi se osigurala održivost i uključenost; ističe da bi upotreba strategije Global Gateway i politike participativnog razvoja kao okvira za višerazinsku suradnju mogla imati društveno-gospodarski multiplikacijski učinak diljem svijeta;
20. poziva Komisiju da se uključi u napore s međunarodnim partnerima kako bi se olakšao novi nacionalni dijalog u Tunisu; podsjeća da Instrument za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju – Globalna Europa i memorandum o razumijevanju imaju određene uvjete; snažno potiče Komisiju da osigura njihovo poštovanje i primjenu relevantnih obustava financiranja u slučaju da ti uvjeti nisu ispunjeni;
21. smatra da je financiranje projekata usmjerenih na žene i djevojčice u područjima sukoba i kriza nedovoljno, uključujući projekte povezane s rodno uvjetovanim nasiljem, sprečavanjem sukoba, obnovom i osnaživanjem žena, i da bi ga trebalo proračunski ojačati u svim geografskim regijama uz smisleno sudjelovanje dionika u postupku financiranja; poziva na daljnje jačanje prava afganistanskih žena i djevojčica te, što je najvažnije, na to da im se omogući pristup srednjoškolskom i sveučilišnom obrazovanju, među ostalim putem stipendija EU-a za obrazovanje u školama i na sveučilištima u državama članicama EU-a; posebno smatra da se projektima za aktivno suzbijanje dezinformacija, osobito o tim pitanjima, može dodatno ojačati djelovanje EU-a i pomoći u uspostavi dugoročne stabilnosti;
22. ističe da je važno usmjeriti pozornost na tešku situaciju u Afganistanu i osigurati ključnu potporu lokalnim i međunarodnim organizacijama i pojedincima koji aktivno promiču prava žena i djevojčica te omogućiti pristup osnovnim javnim uslugama kao što su zdravstvena skrb i obrazovanje;
23. pozdravlja činjenicu da je Komisija u VFO-u za razdoblje 2021. – 2027. dodatno doradila metodologiju za praćenje rashoda povezanih s rodnom ravnopravnošću, kojom se u obzir uzimaju struktura dotične politike kao i način raspodjele sredstava, a posebno predstavljanje detaljnije *ex post* procjene učinka na rodnu ravnopravnost te kvantitativno izvješćivanje; poziva Komisiju da sveobuhvatno procijeni utjecaj na rodnu ravnopravnost i olakša dostupnost svih relevantnih podataka za praćenje;
24. naglašava važnu ulogu organizacija civilnog društva u zaštiti demokracije i ljudskih prava te poziva na to da im se stave na raspolaganje dodatna sredstva za njihove aktivnosti, posebno one koje se odnose na prava pripadnika zajednice LGBTIQ+;

25. naglašava da su zaštita i promicanje ljudskih prava diljem svijeta i dalje ključni interes vanjskog djelovanja EU-a; ponavlja da je potrebno povećati sredstva za financiranje potpore ljudskim pravima diljem svijeta, posebno u slučajevima zatvaranja građanskih prostora, s posebnim naglaskom na zaštiti boraca za ljudska prava i novinara, posebno onih koji su najugroženiji; poziva na povećanje sredstava za jačanje kapaciteta delegacije Europske unije i ključnih dionika za oblikovanje i provedbu ključnih javnih politika;
26. smatra da je hitno potrebno povećati potporu trećim zemljama u borbi protiv klimatskih promjena; ponovno poziva na donošenje plana financiranja EU-a za ciljeve održivog razvoja jer naslov 6. VFO-a ne osigurava dostatna sredstva za vanjsko djelovanje EU-a da bi se partnerskim zemljama pomoglo u financiranju njihovih strategija za provedbu ciljeva održivog razvoja; naglašava da bi proračun Unije za 2024. trebao biti usklađen s ambicijama Unije da postane klimatski neutralna najkasnije do 2050. te s njezinim međunarodnim obvezama, posebno Pariškim sporazumom i Sporazumom iz Kunminga i Montreala;
27. naglašava da je potrebno kontinuirano raditi na postizanju ciljeva uključivanja klimatskih pitanja i bioraznolikosti, koji su utvrđeni u Međuinstitucijskom sporazumu od 16. prosinca 2020., u proračun Unije i rashode Instrumenta Unije za oporavak; pozdravlja rad u svrhu postizanja transparentnijeg i sveobuhvatnijeg izvješćivanja u proračunskim dokumentima i na internetskoj stranici o uspješnosti te naglašava potrebu za provođenjem dostatnih *ex post* evaluacija s posebnim naglaskom na učinku; poziva Komisiju da pažljivo uzme u obzir zaključke tematskog izvješća Europskog revizorskog suda o potrošnji sredstava u području klime u okviru proračuna EU-a za razdoblje 2014. – 2020., kao i reviziju uspješnosti iz studenoga 2022.;
28. naglašava da je potrebno osigurati dosljednost između financiranja u području klime i biološke raznolikosti te poziva Komisiju da prilikom predstavljanja nacрта proračuna objavi iznose i udjele rashoda koji će pridonijeti postizanju obaju ciljeva po programu; podsjeća da je načelo nenanošenja bitne štete uključeno u sve aktivnosti Unije izvršenjem proračuna kako je dogovoreno u Međuinstitucijskom sporazumu te stoga naglašava da je hitno potrebno osigurati poštovanje tog načela u cijelom proračunu u svih šest dimenzija i poduzeti potrebne korektivne mjere ako i kada je to potrebno bez nepotrebne odgode;
29. podsjeća na Preporuku Europskog parlamenta od 15. ožujka 2023. o funkcioniranju ESVD-a i snažnijem EU-u na svjetskoj razini, a posebno na poziv da se ESVD-u osiguraju odgovarajuća sredstva; stoga poziva na povećanje plana radnih mjesta za 35 radnih mjesta, dok ESVD razvija i provodi ciljne postupke zapošljavanja koji su posebno usmjereni na trenutačno nedovoljno zastupljene skupine u pogledu geografske ravnoteže, roda i manjina;
30. poziva na to da se posebna pozornost posveti nuklearnoj sigurnosti i pripravnosti na katastrofe s obzirom na ruski agresivni rat protiv Ukrajine i zabrinutost zbog sigurnosti nuklearne elektrane u Zaporizji te zbog kontinuiranog neuspjeha Lukašenkina režima da zajamči nuklearnu sigurnost bjeloruske nuklearne elektrane u Astravjecu;
31. čvrsto vjeruje da je potrebno znatno povećati humanitarnu pomoć i odrediti jasne ciljeve

u pogledu vladavine prava i upravljanja kako bi Unija mogla odgovoriti na nove krize te stoga povećava tu proračunsku liniju za 1 milijardu EUR kako bi se smisleno odgovorilo na dosad nezabilježenu razinu humanitarnih potreba diljem svijeta, pogoršanih ratom u Ukrajini i njegovim globalnim gospodarskim posljedicama, posebno u pogledu nesigurnosti opskrbe hranom; ističe da se sredstva iz pričuve za solidarnost i pomoć u nuždi (SEAR) mogu mobilizirati za krize izvan EU-a tijekom cijele financijske godine.

INFORMACIJE O USVAJANJU U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

Datum usvajanja	20.9.2023
Rezultat konačnog glasovanja	+ : 49 - : 6 0 : 2
Zastupnici nazočni na konačnom glasovanju	Alviina Alametsä, Alexander Alexandrov Yordanov, Traian Băsescu, Anna Bonfrisco, Reinhard Bütikofer, Włodzimierz Cimoszewicz, Katalin Cseh, Michael Gahler, Giorgos Georgiou, Sunčana Glavak, Raphaël Glucksmann, Klemen Grošelj, Bernard Guetta, Dietmar Köster, Andrius Kubilius, David Lega, Miriam Lexmann, Nathalie Loiseau, Leopoldo López Gil, Antonio López-Istúriz White, Thierry Mariani, David McAllister, Vangelis Meimarakis, Sven Mikser, Alessandra Moretti, Javier Nart, Matjaž Nemec, Demetris Papadakis, Kostas Papadakis, Tonino Picula, Manu Pineda, Thijs Reuten, Nacho Sánchez Amor, Isabel Santos, Mounir Satouri, Andreas Schieder, Jordi Solé, Hermann Tertsch, Hilde Vautmans, Anders Vistisen, Viola von Cramon-Taubadel, Thomas Waitz, Isabel Wiseler-Lima, Željana Zovko
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju	Vladimír Bilčík, Angel Dzhambazki, Andrey Kovatchev, Georgios Kyrtos, Carina Ohlsson, Juozas Olekas, Nikos Papandreou, Mick Wallace, Javier Zarzalejos
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju prema čl. 209. st. 7.	Gheorghe Falcă, Dace Melbārde, Jan-Christoph Oetjen, Juan Ignacio Zoido Álvarez

POIMENIČNO KONAČNO GLASOVANJE U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

49	+
ID	Anna Bonfrisco
PPE	Alexander Alexandrov Yordanov, Traian Băsescu, Vladimír Bilčík, Gheorghe Falcă, Michael Gahler, Sunčana Glavak, Andrey Kovatchev, Andrius Kubilius, David Lega, Miriam Lexmann, Leopoldo López Gil, Antonio López-Istúriz White, David McAllister, Vangelis Meimarakis, Dace Melbārde, Isabel Wiseler-Lima, Javier Zarzalejos, Juan Ignacio Zoido Álvarez, Željana Zovko
Renew	Katalin Cseh, Klemen Grošelj, Bernard Guetta, Georgios Kyrtosos, Nathalie Loiseau, Javier Nart, Jan-Christoph Oetjen, Hilde Vautmans
S&D	Włodzimierz Cimoszewicz, Raphaël Glucksmann, Dietmar Köster, Sven Mikser, Alessandra Moretti, Matjaž Nemeč, Carina Ohlsson, Juozas Olekas, Demetris Papadakis, Nikos Papandreou, Tonino Picula, Thijs Reuten, Nacho Sánchez Amor, Isabel Santos, Andreas Schieder
Verts/ALE	Alviina Alametsä, Reinhard Bütikofer, Mounir Satouri, Jordi Solé, Viola von Cramon-Taubadel, Thomas Waitz

6	-
ID	Thierry Mariani, Anders Vistisen
NI	Kostas Papadakis
The Left	Giorgos Georgiou, Manu Pineda, Mick Wallace

2	0
ECR	Angel Dzhambazki, Hermann Tertsch

Korišteni znakovi:

+ : za

- : protiv

0 : suzdržani